

Pieśń II, 20 (Non usitata nec tenui ferar...)

HORACY

Pieśń II, 20 (Non usitata nec tenui ferar...)

DO MECENASA¹

TŁUM. MARCELI MOTTY

Ni zwyczajne ni cienkie pióra mnie wzniosą, wieszczka
dwiukształtnego² przez płynny eter; już dłużej bawić
tu na ziemi nie myślę,

lecz nad wszelką już wzniołszy się zazdrość,
miasta nasze porzucę... Ja, co pochodzę ze krwi
biednych ojców, którego zwykłeś przyzywać, drogi

Mecenasie³! nie umrę,
ani Styksu⁴ mnie woda na wieki
nie uwieźi... Już szorstka skóra na udach siadła⁵,
całym zmienił się górą w ptaka białego, lekkie

bowiem pióra na plecach
i na palcach mi rosną. O wiele
prędzej lecąc niż Ikar⁶, syn ów Dedala⁷, zwiedzę,
do śpiewnego łabędzia kształtem podobny, brzegi,
które jęcząc biczuje

Bosfor⁸, Syrty⁹ i pola północne.
Mnie znać będą, prócz Kolchów¹⁰, Daki¹¹, co tają strach swój

Poeta, Sława

Ptak

¹Mecenas — podtytuł skrócony decyzją redakcyjną. Pełne brzmienie: *Do Cilniusa Mecenas*. [przypis edytorski]

²dwiukształtny (łac.: *biformis*) — z dalszego ciągu wiersza wynika, że znaczy to: będący naraz człowiekiem i ptakiem; w parafrazie Jana Kochanowskiego, *Pieśni* II, 24: „ze dwojey złożony natury”. [przypis edytorski]

³Mecenas, właśc. *Gaius Cilnius Maecenas* (70–8 p.n.e.) — rzymski polityk i pisarz, doradca i przyjaciel cesarza Augusta, opiekun i protektor najslawniejszych poetów rzymskich: Horacego, Owidiusza, Wergiliusza; jego nazwisko stało się synonimem patrona sztuki, literatury lub nauki. [przypis edytorski]

⁴Styks (mit. gr.) — najbardziej znana z pięciu rzek podziemnej krainy zmarłych, wypływająca ze stromej skały; według autorów rzym. stanowiła (razem z Acheronem lub samodzielnie) granicę pomiędzy światem żywych a królestwem umarłych. Ciekawostką konstrukcji wiersza stanowi fakt, że po wspomnieniu tej mitycznej rzeki Horacy dalej wymienia już tylko rzeki rzeczywiste. [przypis edytorski]

⁵Już szorstka skóra na udach siadła... — rzymscy czytelnicy odbierali obraz przemiany w ptaka jako groteskowy. [przypis edytorski]

⁶Ikar (mit. gr.) — syn genialnego konstruktora Dedala; uciekając z ojcem z Krety na zbudowanych przez ojca skrzydłach, podleciał za wysoko w górę, słońce stopiło wosk, którym pióra były zlepione, a Ikar wpadł do morza i utonął. [przypis edytorski]

⁷Dedal (mit. gr.) — zręczny rzemieślnik, wynalazca i architekt, ojciec Ikara; zaprojektował m.in. labirynt dla Minotaura, wynalazł narzędzia ciesielskie, rzeźbił figury wyglądające jak żywe, sugestywnie przedstawiające ruch. [przypis edytorski]

⁸Bosfor — cieśnina oddzielająca Europę od Azji, łączy Morze Czarne z Morzem Marmara, jest położona między Półwyspem Bałkańskim a Azją Mniejszą. [przypis edytorski]

⁹Syrty — Wielka Syrta to zatoka Morza Śródziemnego, znajdująca się u wybrzeży Libii; Mała Syrta to zatoka tego samego morza u wybrzeży Tunezji. [przypis edytorski]

¹⁰Kolchowie — mieszkańcy Kolchidy, starożytnej krainy na wybrzeżu Morza Czarnego, na terenie obecnej Gruzji. [przypis edytorski]

¹¹Dakowie — mieszkańcy Dacji, staroż. krainy odpowiadającej terytorialnie dzisiejszej Rumunii. [przypis edytorski]

przed pułkami groźnymi Marsów¹², na końcu ziemi
znać mnie będą Gelony¹³,
zręczny Hiszpan i taki, co pija
wodę z rzeki Rodanu¹⁴... Niechaj od próżnej urny¹⁵
z dała treny zostaną, smutek i wstrętne skargi!
Wstrzymaj krzyki i grób mój
bez zbytecznych zaszczytów pozostaw!

Pogrzeb

¹²przed pułkami groźnymi Marsów — tj. przed armią rzymską. [przypis edytorski]

¹³Gelonowie — szczerp scytyjski zamieszkały nad Donem. [przypis edytorski]

¹⁴Rodan — rzeka przepływająca przez Szwajcarię i Francję. [przypis edytorski]

¹⁵próżnej urny — z uwagi na opisaną wcześniej przemianę w labędzia pogrzeb odbywa się bez zwłok. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/do-cilniusa-mecenasa>

Tekst opracowany na podstawie: Horatius Flaccus, Quintus (65-8 a. C.), Horacego ody, epody, satyry i listy, tłum. Motty, Marcelli (1818-1898), Poznań 1896

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Kopeć-Gryz, Ewa Jaros, Marcin Koziej, Marta Niedziałkowska, Paulina Choromańska, Paweł Koziół, Wojciech Kotwica.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).